

COLLOQUIUM EUROPESE PAROCHIES (1)

Van 26 juli tot 2 augustus heb ik deel genomen aan het dertigste 'Colloquium van Europese parochies'. Dit vond plaats in de Oekraïense stad Lviv. Het was mijn derde deelname aan het colloquium, na Fribourg in 2003 en Barcelona in 2017. Ieder colloquium zijn ook een aantal Vlaamse deelnemers aanwezig. Dit jaar ondermeer Marc Peersman en Dieter Van Belle, twee medewerkers van het CCV in het bisdom Gent. Dieter heeft van het colloquium een blog bij gehouden. Zijn verhaal wil ik hier graag mee geven als een 'klavertjevier'. Zo kan je ook even mee proeven van wat er op zo'n colloquium leeft. Alvast veel leesgenot.

Johan Loones

(alle reacties welkom op johan.loones@skynet.be)

Zaterdag 27 juli

Oekraïne betekent 'grensland' en het is geen typische vakantiebestemming. Toch is Lviv een betekenisvolle plek voor een colloquium als dit. Niet alleen omdat Oekraïne als grootste land in de toekomst een voorname rol zal spelen in Europa. Ook omdat de Kerk zich hier toont als een huis met vele kamers. Orthodoxe christenen leven hier naast Rooms-katholieken en Grieks-katholieken. De Grieks-katholieke Kerk bestaat in unie met de Roomse, ze erkent de paus, maar viert liturgie volgens de Byzantijnse ritus en in de Oekraïense taal. Een prachtige vesperdienst volgens deze ritus, in aanwezigheid van aartsbisschop Igor, is het eerste waartoe we als deelnemers aan het CEP vandaag werden uitgenodigd. Erna volgde een warm welkom in het seminarie waar we deze dagen zullen verblijven en dat buiten de zomervakantie onderdak biedt aan een kleine 200 seminaristen. Zij zullen hier ongetwijfeld prachtig leren zingen, zo konden we al horen. Morgen, zondag trekken we Lviv in voor de eucharistie en voor verdere kennismaking.

Zondag 28 juli

De 100 deelnemers aan dit colloquium komen uit 13 Europese landen. Na Oekraïne en Catalonië (sic) is de Belgische delegatie met 17 personen de grootste. (Enkel de Noord-Europese landen ontbreken, hoofdzakelijk omdat er slechts een beperkt aantal katholieke parochies is.) De achtergronden van de deelnemers lopen uiteen. Sommigen hebben een functie op het diocesane niveau, maar de meesten zijn aan een concrete parochie verbonden: als pastoor, lid van de parochieploeg, trekker van een diaconaal initiatief,... De verjonging van de deelnemersgroep is hier, zoals bij vele andere kerkelijke initiatieven, een heikel punt. Dat geeft me de bedenkelijke eer dat ik net als twintig jaar geleden beschouwd wordt als 'jongere'. Gelukkig is er ook een groepje echte jongeren, dat een eigen programma volgt. De sfeer is alleszins erg hartelijk.

En ieder zoekt een antwoord op de vraag hoe de parochie zich in deze tijd missionair kan vernieuwen. Vandaag, zondag, stond uiteraard de eucharistie op het programma. We vierden 'de goddelijke liturgie van de heilige Johannes Chrysostomos'. Grote delen waren herkenbaar. De viering is tegelijk mysterievol en vlot. Alles wordt gezongen, zelfs de Schriftlezingen. Jonge mensen vereren iconen. De voorganger bricoleert of improviseert niet om iets op maat te maken: er leeft de duidelijke overtuiging dat de liturgie zelf haar werk zal doen, eens we er met overgave instappen. Dat is op zijn zachtst gezegd bijzonder, want de parochiekerk is gevuld met meer dan 800 aanwezigen en alle generaties zijn vertegenwoordigd.

Aan het einde van de viering is er een ritus die doet denken aan de voorbereidende dooprten in de vroege Kerk: bij wijze van hernieuwing van ons doopengagement keren we ons naar het Westen (de zon gaat er onder, het staat dus voor het duister). Er wordt iets geroepen: de bereidheid dat we ons afkeren van het kwade. Vervolgens, naar het Oosten gericht, begroeten we Christus als het licht.

De aanwezige Vlamingen zijn het erover eens: dit valt niet te vergelijken met hoe het er in onze parochiekerken aan toegaat. Wat is hier aan de gang? Een te gemakkelijke (en hooghartige!) analyse is dat de mensen 'achter' zijn, niet zo gesecculariseerd als wij. Dat klopt niet. Ze wonen hier in Lviv in een grootstad met 800.000 inwoners, ze hebben smartphones, ademen dezelfde moderne cultuur in als wij. Ook de reisbrochures worden wat onhandig wanneer ze zeggen dat het geloof hier 'gewoon' bij de nationale cultuur hoort. Nee, er is duidelijk meer aan de hand, al is het moeilijk om er de vinger op te leggen: Is de onder het Sovjetregime onderdrukte Kerk innerlijk alleen maar krachtiger geworden en floreert ze nu ze opnieuw in vrijheid is?

Is het de diepe vertrouwdheid met de liturgie en met de kerkvadertraditie die deze dynamiek geeft? Speelt mee dat men aan deze kant van de stad zoveel mogelijk in deze ene parochiekerk gemeenschap vormt en niet verbrokkeld op 20 verschillende plaatsen?

We zijn hier nog maar pas, het zal misschien nog duidelijker worden.

In de namiddag sprak ik erover met Paul Zulehner. Hij is een Weens pastoraaltheoloog met naam en faam. Recent nog werd zijn petitie opgemerkt waarin hij het tegen kerkelijk-conservatieve krachten in, opneemt voor het beleid van paus Franciscus. Het valt me op hoe hoopvol hij is.

We moeten niet bang zijn, stelt hij, het christendom verandert in onze contreien slechts van gestalte. We komen opnieuw in een Bijbelse modus. Christenen zijn licht en zout in deze wereld. Morgen zal hij in eerste referaat ingaan op waar paus Franciscus de Kerk naartoe wil leiden.

In de namiddag bezoeken we het Grieks-katholieke studietenklooster van Univ. Onderweg krijgen we voor het eerst een idee van het eerder armoedig aandoende platteland. Het klooster is gesticht rond 1400. Nu leven er 30 monniken, de gemiddelde leeftijd is 45 jaar. Ik zie jonge mensen aanschuiven voor een gesprek met hen.

De mooiste dingen op reizen zijn de onverwachte. 's Avonds werden we uitgenodigd plaats te nemen onder een balkon van het seminariegebouw. Twintig seminaristen verschenen. Hun zwarte kleed heeft niet de connotaties van de soutane bij ons. Het is veeleer gebruikelijk bij priesters uit de Oosterse kerken. Dat er niets klerikaal aan is bleek toen ze koper- en slagwerkinstrumenten boven haalden. We werden met veel schwung getrakteerd op onder meer Klezmer-muziek maar bijv. ook op de Nederlandse hit 'Suzanne, ik ben stapelgek op jou'. De sfeer was grandioos en iedereen stapte mee in de Polonaise. Deze Lvivse seminarie-band spaart voor een trip naar Rome en een optreden voor paus Franciscus. Ik denk dat ze een mooie bijdrage doen tot 'de vreugde van het evangelie'.

Dieter Van Belle